

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ
В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пкит 10-19

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та

літератури (переклад включно), перша –

китайська

Панченко Анни Олександрівни

Науковий керівник:

к. філос. наук, доц. Беля В. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	5
1.1. Поняття модальності та реалізація категорії модальності в сучасній лінгвістиці.....	5
1.2. Особливості дослідження категорії модальності в сучасній китайській мові.....	8
Висновки до Розділу 1	11
РОЗДІЛ 2. ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	12
2.1. Основні засоби реалізації модальності у китайській мові.....	12
2.2. Особливості функціонування модальних дієслів у сучасній китайській мові.....	14
2.3. Особливості функціонування модальних прислівників у сучасній китайській мові.....	17
2.4. Особливості функціонування модальних часток у сучасній китайській мові.....	20
Висновки до Розділу 2	24
ВИСНОВКИ	26
论文摘要.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ВСТУП

Актуальність дослідження. Модальність як система функціонально-семантичних значень, що відображає співвідношення об'єктивної і суб'єктивної дійсності у свідомості і мовленні людини привертають особливу увагу багатьох дослідників з другої половини ХХ століття. Та попри велику кількість досліджень, вони й досі не отримали повного розгляду цієї категорії у зв'язку з її багатоплановістю, специфічністю мовного вираження та функціональними особливостями. Тож і дотепер залишається безліч питань для дискусій, що стосуються категорії модальності.

У процесі мовлення мовець перед тим, як вимовити речення, спершу формує своє ставлення до сенсу висловлювання або надає йому емоційний окрас за допомогою різних мовленнєвих засобів, щоб виразити різний ступінь бажаності, можливості або достовірності змісту. Саме використання різних мовленнєвих інструментів і формує модальність висловлювання.

Сучасна китайська мова відноситься до ізолюючого типу мов, а вираження синтаксичних відношень у ній відбувається переважно за допомогою фіксованого порядку слів і службових частин мови, а засобами вираження модальності виступають модальні дієслова, модальні прислівники та модальні частки.

Дослідженням категорії модальності займалися Ш. Баллі, Ф. Р. Палмер, О. С. Мельничук, І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко, Л. О. Кадомцева, А. П. Грищенко та ін. Серед китайських мовознавців значної уваги цій категорії приділяли Ван Ляо-І (Ван, 1954), Люй Шусян (Люй, 1965), Чжу Десі (朱, 1982).

Актуальність дослідження полягає у необхідності опису засобів реалізації категорії модальності в мовленні, зокрема, у китайській мові.

Метою роботи є дослідження засобів реалізації категорії модальності в сучасній китайській мові.

Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань**:

– дати визначення категорії модальності та описати стан дослідження цієї категорії в сучасній лінгвістиці;

– з’ясувати особливості дослідження категорії модальності в сучасній китайській мові;

– визначити основні засоби реалізації категорії модальності в сучасній китайській мові;

– дослідити особливості функціонування різних мовленнєвих засобів, що виражають категорію модальності у китайській мові.

Об’єктом дослідження є засоби вираження категорії модальності в сучасній китайській мові.

Предметом дослідження є особливості функціонування засобів вираження категорії модальності в сучасній китайській мові.

Матеріалом для дослідження слугували речення, відібрані з художніх текстів сучасної китайської літератури («青石探案集» та ін.).

У дослідженні було застосовано такі загальнонаукові **методи** як індукція, дедукція та аналіз для визначення теоретичних засад дослідження категорії модальності у сучасній китайській мові. Також був використаний функціональний аналіз, котрий дозволив дослідити функціональні особливості вживання модальних дієслів, модальних прислівників і модальних часток у сучасній китайській мові. Також був залучений зіставний метод, за допомогою якого було виявлено особливості модальних дієслів, модальних прислівників і модальних часток шляхом порівняння речень, в яких вживалися різні мовленнєві засоби для вираження категорії модальності в сучасній китайській мові.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у дослідженні була здійснена спроба комплексно проаналізувати особливості та функціональний аспект модальних дієслів, модальних прислівників в модальних часток в сучасній китайській мові на базі текстів сучасної китайської літератури.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів і висновків до кожного з них, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

«Мова є породженням людської діяльності – діяльності одного індивіда, спрямованої на передачу його думок іншому індивідові, та діяльності цього іншого, спрямованої на розуміння думок першого» (Есперсен, 1958, с. 15).

1.1. Поняття модальності та реалізація категорії модальності в сучасній лінгвістиці

Останнім часом, в усіх галузях науки активні дослідження місця і функцій мови пов'язані з пізнанням людиною навколишнього світу та свого місця в цьому світі, які проводяться протягом останніх десятиліть ХХ століття. То ж термін «модальність» використовується в різних сферах знань: у філософії, логіці, літературознавстві, мовознавстві (Ралдугіна, 2016, с.2).

У філософії виділяють онтологічну модальність, що означає засіб існування об'єкта або явища, та логічну модальність, яка означає засіб розуміння, судження про об'єкт, явище або подію.

Модальність у логіці – це характеристика судження за «силою» ствердження: судження може бути необхідним, можливим, випадковим, неможливим і т.

Категорія модальності в цій галузі літературознавства розглядається як категорія, що характеризує текст у цілому, адже саме текст є головним об'єктом вивчення літературознавців.

У мовознавстві ж модальність пояснюється, як «категорія висловлювання, що виражає відношення мовця до зображуваної ним дійсності».

Саме слово «модальність» походить від латинського «modus» – міра, засіб. Уперше це поняття з'явилося в “Метафізиці” давньогрецького філософа і логіка Арістотеля. Саме він говорив про поділ усього “сущого” на дві великі групи: суще в можливості та суще в дійсності, розмежовуючи тим самим поняття можливості і дійсності. Досліджуючи взаємозв'язок можливого і необхідного, Арістотель виявив

два основних типи модальності: умовну та безумовну, де безумовна модальність пов'язувалася з суцим в дійсності, а умовна – з суцим в можливості. (Лушникова, 2013, с. 28) У подальшому поняття модальності використовувалося у працях І. Канта, а ще пізніше воно почало з'являтися у лінгвістиці та математичній логіці. У мовознавстві модальність належить до найсуттєвіших характеристик речення.

На сьогоднішній день проблема модальності досі залишається однією з найактуальніших проблем лінгвістики в силу своєї складності та різноманітності. Модальні відношення і засоби їх реалізації все частіше привертають увагу лінгвістів і стають об'єктом вивчення на формальносинтаксичному, семантико-синтаксичному, комунікативно-функціональному та текстовому рівнях.

У загальному понятті, модальність (від лат. *modalis* — «способовий») – це функціонально-семантична категорія, яка виражає відношення змісту висловлювання до дійсності, тобто це ставлення мовця (того, хто говорить) до змісту висловлювання. Отже, можемо сказати, модальність виявляється як вираження ставлення людини до висловленого твердження про подію (факт і оцінка факту) й утворює ніби подвійну природу висловлення – твердження про щось і оцінка цього твердження.

Як відомо, традиційне визнання модальності як мовленнєвої категорії складається з двох типів: об'єктивної (дійсна) та суб'єктивної (особистісна), що пов'язано з двома типами логіко-граматичного зв'язку. Де перший тип – це об'єктивна модальність, яка виражає зв'язок повідомлення з дійсністю (реальною чи уявною) та є те, про що повідомляється (можливим чи бажаним). Другим типом логіко-граматичного зв'язку є суб'єктивна модальність, вона виражає різні види відношення (ставлення) суб'єктів комунікації до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації до змісту комунікації. Така класифікація визнається більшістю лінгвістів і відбиває два типи логіко-граматичних зв'язків: відношення змісту речення до об'єктивної дійсності та ставлення мовця до змісту висловлювання (Касевич, 1988). Існують й інші види модальності, які розглядають науковці у процесі більш детального теоретичного вивчення цієї мовної категорії.

Модальність, що є екстралінгвістичною категорією, яка виражає відношення мовця до реальності, має загальні засоби реалізації у багатьох мовах, які в себе включають:

- фонетичні засоби (наголос та інтонація);
- лексико-граматичні засоби (модальні дієслова);
- лексичні засоби (модальні слова та модальні вирази), що виражають суб'єктивну модальність;
- граматичні засоби, що виражають граматичну модальність.

Загалом, вираження модального значення за допомогою фонетичних засобів зазвичай мають схожу реалізацію у багатьох мовах.

Проте, в українській мові, наприклад, модальність часто виражається за допомогою лексичних засобів (модальні частки та модальні прислівники). Ці засоби також можуть виражати відтінки значення передбачення, застереження, припущення, сумніву, впевненості та ін. В українській мові найчастіше вживаними частками вважаються: аж, ж, хоч, б, би, і, й, – но, – то, саме, таки та ін., а також прислівники авжеж, адже, надто, певне, напевне, все ж, все ж таки, немов, ніби та деякі інші.

У англійській мові на лексико-граматичному рівні модальність виражається за допомогою таких модальних дієслів: can, may, must, should, shall, will, would, need, ought to, dare, to be to, to have (to have got to). До модальних прислівників, що мають значення сумніву, вірогідності, впевненості, передбачення та ін. відносять: perhaps (можливо), maybe (можливо), definitely (без сумніву), certainly (звісно), probably (можливо), of course (звичайно), surely (звісно), without a doubt (без сумніву), in fact (фактично), in truth (правду кажучи), possibly (можливо), naturally (звісно), obviously (очевидно), happily (на щастя), fortunately (на щастя), unfortunately (на жаль), undoubtedly (без сумніву) та ін. Також модальність в англійській мові може виражатися за допомогою синтаксичних засобів. Насамперед, сюди ми можемо віднести різні вступні слова та конструкції (словосполучення і речення), які висловлюють оцінку співрозмовника щодо змісту повідомлення. До синтактико-інтонаційних засобів вираження модальності в англійській мові відносять різні типи питань, вимовлені з певною інтонацією (Auwera J. van der, Plungian V. A, 1998).

Головними засобами вираження модальності у німецькій мові є модальні дієслова. Вже за своїм лексичним значенням вони і істотно відрізняються від інших дієслів, передаючи чітко обмежену групу значень. До модальних дієслів у німецькій мові належать: *mögen*, *müssen*, *sollen*, *wollen*, *können*, *dürfen*. Для вираження модальності у цій мові також широко вживаються модальні слова. Але завдяки своєму яскраво вираженому лексичному значенню модальні слова тонше, ніж модальні дієслова, передають цілу гамму відтінків (Король, 2016).

Значний внесок у вивчення категорії модальності зробили такі вчені, як Ш. Баллі, Ф. Р. Палмер, В. З. Панфілов та ін. В Україні великий внесок у розбудову теорії модальності зробили О. С. Мельничук, І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко, Л. О. Кадомцева, А. П. Грищенко, М. В. Мірченко та ін. Проте явище модальності все ще залишається об'єктом дослідження багатьох лінгвістів, так як модальні слова і словосполучення вважаються одним з найсуперечливіших лексико-граматичних розрядів слів і привертають увагу дослідників.

1.2. Особливості дослідження категорії модальності в сучасній китайській мові

Раніше вже було зазначено, що явище модальності все ще залишається об'єктом дослідження багатьох мовознавців, оскільки велику значущість на сучасному етапі розвитку лінгвістики має проблема еволюції модальності в різних мовах, тому що вона є центральною мовною категорією та носить універсальний характер. Таким чином, недостатня наукова систематизація категорії модальності і засобів її вираження в різних мовах світу обумовлюють актуальність даного дослідження. Важливість проблеми полягає ще й в тому, що модальність як лексико-граматична категорія викликає багато труднощів у процесі перекладу та при дослідженні її функціональності.

Отже, різні дослідники пов'язують термін «модальність» із суб'єктивною позицією мовця або письменника. Існує думка, що мова використовується не лише для передачі фактичної інформації про істинність пропозиції, що міститься у

висловлюванні, але й для вираження власного ставлення, думки, ідеї щодо якоїсь події.

У великому енциклопедичному словнику модальність (від лат. *modus* – міра, спосіб) розглядається як функціонально-семантична категорія, що виражає різні види відношення висловлювання до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації повідомлення (Ярцева, 2000, с. 303)

В Україні вперше про модальність висловився В. Шинкарук. Дослідник притримується думки, що поняття модусу об'єднує досить широке коло значень, спільною рисою яких є суб'єктивність: у центрі уваги мовець і його ставлення до того, про що йдеться в реченні (Шинкарук, 2002).

На думку Вус Н. Й. сьогодні найвідомішими є три тлумачення терміну модальності у лінгвістиці:

1) модальність – це відношення змісту висловлення до дійсності.

2) Беллерт І., розглядає модальність як відношення мовця до змісту висловлювання;

3) модальність як комбінація відношення змісту висловлення до дійсності та відношення мовця до змісту висловлювання розглядається таким вченим як Шмілауер В. Він стверджує, що модальність є досить складним багатоаспектним поняттям, яке включає в себе декілька явищ, що накладаються один на одного (Вус, 2006, с. 122–123).

М. Грепл виділяє три види модальності: "модальність загальну", але усередині неї існує ще чотири модальні статуси (повідомлення, питання, наказ, побажання), "модальність волюнтативну" та "модальність істинності" (правдивості). При цьому автор зазначає, що "волюнтативна модальність" виражає відношення суб'єкта дії до дії, а "модальність істинності" – ступінь упевненості змісту висловлювання мовця в реальній значущості.

У своїй роботі Лайонз стверджує, що модальність реалізує «думку або ставлення мовця до пропозиції яку виражає речення, або до ситуації або до ситуації, яку це речення описує» (Лайонз, 1978, с. 452). Це визначення також поділяє Палмер (Palmer, 2013, р. 2), прихильник семантично-орієнтованого підходу до модальності.

Н. В. Вітт пропонує розглядати категорію модальності як діалектичну єдність об'єктивного і суб'єктивного в свідомості людини. Будь-яке висловлювання суб'єкта супроводжується його оцінкою змісту висловлювання, оскільки в будь-якому висловлюванні міститься не лише інформація, а й вираження ставлення мовця до повідомлення. Крім того, мова є своєрідним індикатором емоційного ставлення до явищ і стану мовця.

Сімпсон визначає модальність як ставлення мовця/автора до ставлення або думку щодо істинності пропозиції, вираженої реченням, а також ставлення до ситуації або події, описаної цим реченням (Paul Simpson, 1993, p. 198).

Отже, проаналізувавши визначення багатьох дослідників, у загальному, можемо сказати, що «модальність» – це комплексна багатоаспектна функціональносемантична категорія, що виражає відношення мовця до висловлюваного, його оцінку відношення до об'єктивної дійсності. А зміст висловлюваного може розглядатися як реальне або нереальне, можливе або неможливе, необхідне або ймовірне, бажане або небажане тощо.

Висновки до Розділу 1

Отже, ми з'ясували, що термін «модальність» є не лише загально-лінгвістичним, а присутній ще й у таких галузях як філософія, логіка, літературознавство та мовознавство.

Проаналізувавши визначення багатьох дослідників, у загальному, можемо сказати, що поняття «модальність» – це комплексна багатоаспектна функціонально-семантична категорія, що виражає відношення мовця до висловлюваного, його оцінку відношення до об'єктивної дійсності. А зміст висловлюваного може розглядатися як реальне або нереальне, можливе або неможливе, необхідне або ймовірне, бажане або небажане тощо.

Так як модальність є екстралінгвістичною категорією, що виражає відношення мовця до реальності, вона має низку мовленнєвих засобів для реалізації її у багатьох мовах світу. Сюди відносяться:

- фонетичні засоби (наголос та інтонація);
- лексико-граматичні засоби (модальні дієслова);
- лексичні засоби (модальні слова та модальні вирази), що виражають суб'єктивну модальність;
- граматичні засоби, що виражають граматичну модальність.

Загалом, вираження модального значення за допомогою фонетичних засобів зазвичай мають схожу реалізацію у багатьох мовах.

На сьогоднішній день проблема модальності досі залишається однією з найактуальніших проблем лінгвістики в силу своєї складності та різноманітності. Саме тому, допускаючи відсутність єдиної думки у трактування мовної модальності, інтерпретації її семантичного обсягу, ми можемо вважати цілком виправданим розподіл модальних значень на об'єктивні та суб'єктивні.

Значний внесок у вивчення категорії модальності зробили такі вчені, як Ш. Баллі, Ф. Р. Палмер, В. З. Панфілов та ін. В україністиці великий внесок у розбудову теорії модальності зробили О. С. Мельничук, І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко, Л. О. Кадомцева, А. П. Грищенко, М. В. Мірченко та ін.

РОЗДІЛ 2. ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Основні засоби вираження модальності у китайській мові

Китайське мовознавство стало набувати системного характеру лише у другій половині ХХ століття. Вважається, що початок розвитку китайського мовознавства заклала фундаментальна робота Ма Цзяньчжуна «Граматичний компендіум пана Ма», яка була створена наприкінці ХІХ століття. Саме він у своїй праці вперше торкнувся лінгвістичних явищ, які так чи інакше пов'язані з категорією модальності.

Проте, у китайській мові існує певна невизначеність та неточність у дослідженні модальності, яку можна пояснити проблемою визначення частин мови. Враховуючи специфічний лад китайської граматичної системи, досить немала кількість праць китайських дослідників вказують на те, що існує деяка розбіжність думок у цій сфері.

Поки європейські та вітчизняні мовознавці досліджували категорію модальності та її функціонально-семантичні особливості, відомо, що китайські дослідники досить довгий період часу не приділяли значної уваги модальності, як окремої категорії. Саме публікація перекладу Ляо Цючжуна наукової праці Ф.Р. Палмера «Mood and modality» стала поштовхом до вивчення модальності, як окремої категорії китайськими мовознавцями.

Китайські лінгвісти Лю Шижун та Лі Цзінь Сі притримуються думки, що граматичний центр китайської мови зосереджений у синтаксисі. У словах китайської мови важко знайти якісь морфологічні ознаки, за якими можна було б робити висновок про приналежність слова до тієї чи іншої частини мови. Саме тому, як вони вважають, найкращим засобом для поділу частин мови виступають синтаксичні властивості слова. А основними засобами вираження модальності у китайській мові є модальні дієслова, модальні прислівники та модальні частки.

Ван Ляо-І у своїй праці пише, що емоційно-оцінне забарвлення кожної фрази у китайській мові виражається саме за допомогою модальних дієслів, а також за

допомогою модальних часток, завдяки яким у певному висловлюванні може відобразитися відтінок пояснення, питання, припущення, умови, риторичного питання і тд. Він зазначає, що такі частки, як 吗 ma, 吧 ne, 了 le та 呢 ne завжди використовуються в кінці речення та висловлюють модальність усього речення (Ван, 1954, с. 91). Проте, дослідник зазначає, що виражати здивування, заперечення, рішучість, незгоду і тд. у китайській мові ми можемо і за допомогою модальних прислівників (Ван, 1954, с. 89-101).

Люй Шусян серед усіх модальних дієслів виділяє такі дієслова як: 能 néng, 得 děi, 会 huì, 可 kě, 必 bì, 足 zú тощо, та називає їх «допоміжними» (助动词 zhùdòngcí). І Трактуює він це так: усі знаменні слова, особливо найбільш вживані та типові іменники, дієслова та прикметники можуть викликати в нашому мозку конкретні образи (Люй, 1961 с. 49), у той час як більшість модальних дієслів – ні. Також у своїх працях він приділяє значну увагу модальним часткам і інтонації, як засобам вираження модальності у китайській мові. Дослідник вважає, що не існує повної відповідності між між модальними категоріями і модальними частками. У своїй працях Люй Шусян відносить також і прислівники до модальних часток. (Люй, 1965, с. 229).

Пен Лічжень під поняттям «модальність» розуміє вираженість поглядів мовця на можливість або необхідність здійснення певної дії та яка найчастіше виражається в китайській мові за допомогою модальних дієслів 能 néng, 会 huì, 可以 kěyǐ, 要 yào, 肯 kěn, 敢 gǎn тощо (彭, 2007, с. 47).

Такий дослідник, як Чжао Юньпін, виділяє саме прислівники, як одні з найголовніших засобів вираження категорії модальності у китайській мові. До таких прислівників він відносить слова: 难道 nándào, 究竟 jiùjìng, 毕竟 bìjìng, 居然 jūrán, 果然 guǒrán, 必 bì, 必须 bìxū, 必定 bìdìng, 必然 bìrán, 当然 dāngrán, 的确 díquè, 何必 hébì, 不妨 bùfáng, 别 bié (Чжао, 2003, с. 122).

2.2. Особливості і функціонування модальних дієслів у китайській мові

У праці Вана Ляо-І «Основи китайської граматики» можемо знайти розділ, присвячений категорії модальності у китайській мові. Там автор зазначає, що будь-яка фраза містить емоційно-оцінне забарвлення, яке виражається за допомогою модальних дієслів.

У китайській мові модальні дієслова можна розділити по їх значенню на групи: ті, що виражають можливість, зобов'язання, повинність і бажання; проте є низка модальних дієслів, які важко з упевненістю віднести до будь-якої з цих груп, оскільки сама ця класифікація ґрунтується тільки на семантиці окремих слів, а не на будь-яких конкретних граматичних ознаках.

Одразу варто зазначити, що на відміну від звичайного дієслова, модальне дієслово називає не дію, а виражає модальність, тобто відношення до описуваної дійсності, тому для смислового закінчення речення після модального дієслова, як правило, необхідно доповнення, яке називає конкретну дію або ситуацію. Проте, в окремих випадках модальні дієслова також можуть бути присудком і самі по собі. Зазвичай, в якості односкладової відповіді на питання (тоді доповнення буде зрозумілим з контексту). Іноді модальні дієслова можуть виступати в якості присудка в реченні з підметом і другорядними членами речення.

Одним із найпоширеніших модальних дієслів у китайській мові є дієслово можливості 能 néng - могли. Це дієслово вказує на фізичну можливість вчинення дії, пов'язану з властивостями самого суб'єкту. До цієї групи дієслів можливості також можемо віднести дієслова 会 huì – вміти, основним значенням якого є знати, як щось робити, володіти або навіть оволодіти навичкою після періоду навчання і 可以 kěyǐ – могли або можна, що вказує на дозвіл робити щось, відповідно до зовнішніх обставин (регулювання, середовище, дозвіл інших людей).

Розглянемо приклади вживання модальних дієслів можливості у сучасній китайській літературі:

能 néng:

怎么样? 能确定死因吗? Zěnmē yàng? Néng quèdìng sǐyīn ma?

Що з ним? Ви можете визначити причину смерті?

反正日子总是能过得下去的。 Fǎnzhèng rìzi zǒng shì néngguò dé xiàqù de.

Що б там не було, життя все одно можна прожити.

会 huì:

林姑娘没想到竟然会有这么多具尸体, 不由得皱起眉头, 面色凝重。 Lín gūniáng méi xiǎngdào jìngrán huì yǒu zhème duō jù shītǐ, bù yóudé zhòu qǐ méitóu, miànsè níngzhòng.

Пані Лін зовсім не очікувала побачити таку кількість трупів, то ж насупила брови та мала серйозний вираз обличчя.

可以 kěyǐ:

小米已经醒了, 于县尉可以去问话了! Xiǎomǐ yǐjīng xǐngle, yú xiàn wèi kěyǐ qù wèn huàle!

Сяо Мі вже прокинувся, можете йти допитувати його!

До групи дієслів зобов'язання можемо віднести слова: 得 děi – повинен, вказує на те, що суб'єкт змушений чи зобов'язаний здійснити ту чи іншу дію; 应该 yīnggāi – слід або повинно бути, яке часто передає значення повинності у зв'язку з етичною, службовою чи логічною необхідністю зробити що-небудь; 该 gāi – потрібно, дає оцінку певній дії, характеризує його як правильне або неправильне та ін.

Розглянемо приклади:

得 děi:

你一定得帮帮本官! Nǐ yīdìng dé bāng bāng běn guān!

Ти повинен допомогти офіцерові!

应该 yīnggāi:

这些年省吃俭用也攒了不少钱, 应该很快就够你盘下一个铺子了, 别太着急了。 Zhèxiē nián shěng chī jiǎn yòng yě zǎn liǎo bù shǎo qián, yīnggāi hěn kuài jiù gòu nǐ pán xià yīgè pùzile, bié tài zhāojíle.

Я заощадив багато грошей за ці роки, їх має бути достатньо, щоб відкрити наступний магазин, то ж не хвилюйся так сильно.

该 gāi:

折腾了这么久,也该回去睡觉了。Zhētengle zhème jiǔ, yě gāi huíqù shuìjiào le.

Після всього пережитого, потрібно вже йти спати.

Модальне дієслово 要 yào – повинен можемо віднести до групи дієслів повинності. Воно вказує на те, що суб'єкт потребує здійснення певної дії. Це модальне дієслово також іноді може вживатися для вираження майбутнього часу, однак, тоді воно вказуватиме або на найближче майбутнє або зберігатиме відтінок бажання виконати дію.

要 yào:

那可得等一会了,你也看见了,这不知道要审多久呢! Nà kě dé děng yī huǐ le, nǐ yě kànjiànle, zhè bù zhīdào yào shěn duōjiǔ ne!

Доведеться трохи почекати, як бачите, невідомо, скільки часу займе судовий розгляд.

Для вираження бажання найчастіше вживається модальне дієслов 想 xiǎng – хотіти (дослівно – думати).

想 xiǎng:

我只想找到杀害那些女子的凶手, 其他的事情, 一概不管。Wǒ zhǐ xiǎng zhǎodào shāhài nàxiē nǚzǐ de xiōngshǒu, qítā de shìqíng, yīgài bùguǎn.

Я просто хочу знайти вбивць цих жінок, та розібратися у інших справах, нічого більше.

Запереченням для більшості модальних дієслів є прислівник 不 bù. Однак, окремі модальні дієслова можуть також приймати перед собою прислівник 没 méi в якості заперечення, до таких відносяться 想 xiǎng та 能 néng, тоді вони нестимуть інше значення висловлювання. При вираженні заперечення у минулому часі може використовуватися як прислівник 没 méi, так і 不 bù.

不能 bùnéng:

抱歉恐怕我不能继续谈了。Bàoqiàn kǒngpà wǒ bùnéng jìxù tánle.

Вибач, але боюся, що не можу (не в змозі) й надалі продовжувати цю розмову.

没能 méinéng:

他们将没能看到和认知。Tāmen jiāng méi néng kàn dào hé rèn zhī.

Вони не зможуть (їм не вдасться) побачити і дізнатися.

不想 bùxiǎng:

但林姑娘并不想去深究这些问题。Dàn lín gūniáng bìng bùxiǎng qù shēnjiù zhèxiē wèntí.

Але пані Лі не хотіла заглиблюватися у ці питання.

没想 méixiǎng:

我没想到你是这种人。Wǒ méi xiǎngdào nǐ shì zhè zhǒng rén.

Я не очікував, що ти така людина.

2.3. Особенности функционирования модальных прислівників у китайській мові

Тема модальних прислівників у китайській мові, як і модальності в цілому, досі залишається недостатньо вивченою. Головна функція модального прислівника – слугувати маркером для позначення суб'єктивного ставлення мовця до дійсності (Любимова). За різними дослідженнями, функція модальних прислівників полягає у тому, щоб виражати значення впевненості, сумніву, спонукання, бажання, роз'яснення тощо.

У свою чергу, як і модальні дієслова, можемо розділити модальні прислівники на декілька груп. До першої групи модальних прислівників необхідності можемо віднести: 必要 bìyào – необхідно, треба; 必须 bìxū – необхідно, треба; 必将 bìjiāng – обов'язково; 无须 wúxū – немає необхідності, непотрібно та ін. Розглянемо приклади:

必要:

何必要为难这些大老爷们。Hébì yào wéinán zhèxiē dà lǎoyémen.

То навіщо ж тоді треба ускладнювати життя цим людям похилого віку.

必须:

观察之后我必须下结论他们言之有理。Guānchá zhīhòu wǒ bìxū xià jiélùn tāmen yán zhī yǒulǐ.

Після спостережень я повинен зробити висновок, вони таки мають рацію.

必将:

这一类问题必将要求作出共同的反应。Zhè yī lèi wèntí bì jiāng yāoqiú zuòchū gòngtóng de fǎnyìng.

Питання такого типу обов'язково вимагатимуть спільного реагування.

无须:

无须将询问他。Wúxū jiāng xúnwèn tā.

Немає необхідності допитувати його.

До іншої групи ми можемо віднести прислівники, що вказують на позначення ситуацій достовірності та ймовірності у мовленні. Сюди входять такі прислівники: 当然 dāngrán – вочевидь, звичайно; 确实 quèshí – дійсно, точно; 明明 míngmíng – очевидно, звичайно; 无疑 wúyí – безсумнівно, безперечно; 肯定 kěndìng – точно, безсумнівно; 大概 dàgài - напевно, скоріше всього; 也许 yěxǔ – мабуть, напевно; 没准 méizhǔn – напевно, можливо, мабуть, 可能 kěnéng – можливо, напевно; 恐怕 kǒngpà – мабуть, напевно; та ін. Наприклад:

当然 dāngrán:

当然有!人命关天的大事! Dāngrán yǒu! Rénmìng guān tiān de dàshì!

Ну звичайно ж! Це питання життя та смерті!

确实 quèshí:

老板娘今日各位热情, 确实是少见, 到底为何呢? Lǎobǎnniáng jīnrì gèwèi rèqíng, quèshí shì shǎojiàn, dàodǐ wèihé ne?

Власниця сьогодні у такому гарному настрої, таке дійсно можна рідко побачити, з чого б це?

明明 míngmíng:

这明明就是你给的药! Zhè míngmíng jiùshì nǐ gěi di yào!

Очевидно, це саме ті ліки, які ви дали!

无疑 wúyí:

解决该问题无疑需要警员都的努力。 Jiějué gāi wèntí wúyí xūyào jǐng yuán dōu de nǚlì.

Вирішення цієї проблеми, безперечно, потребуватиме зусиль усіх працівників поліції.

肯定 kěndìng:

我觉得我今天晚上肯定要做噩梦了。 Wǒ juéde wǒ jīntiān wǎnshàng kěndìng yào zuò èmèngle

Думаю, сьогодні вночі мені точно снитимуться кошмари.

大概 dàgài:

不需要, 大概只要一个礼拜。 Wǒ juéde wǒ jīntiān wǎnshàng kěndìng yào zuò èmèngle

Не потрібно, це займе напевно тиждень.

也许 yěxǔ:

他刚来青石县不久, 对这里的情况也许还不太了解。 Tā gāng lái qīngshí xiàn bùjiǔ, duì zhèlǐ de qíngkuàng yěxǔ hái bù tài liǎojiě.

Він щойно повернувся, мабуть, ще не знає багато про ситуацію, що тут склалася.

没准 méizhǔn:

没准他已经完成了侦查杀人案? Méizhǔn tā yǐjīng wánchéngle zhēnchá shārén àn?

Можливо, він уже закінчив розслідування вбивства?

可能 kěnéng:

不, 我猜想她有可能是自杀! Bù, wǒ cāixiǎng tā yǒu kěnéng shì zìshā!

Ні, я припускаю, що вона, можливо, закінчила життя самогубством!

恐怕 kǒngpà:

恐怕我们的客户不会这么认为。Kǒngpà wǒmen de kèhù bù huì zhème rènwéi.

Мабуть, наші клієнти так не вважають.

Ще до однієї групи можемо віднести прислівники, що виступають формальними показниками семантики бажання, в яких присутні елементи спонукання. Такими модальними прислівниками можуть бути: 最好 zuìhǎo – краще б, бажано; 不妨 bùfáng – не завадило б.

最好 zuìhǎo:

最好借哲人所说的话答这个疑问。Zuì hǎo jiè zhérén suǒ shuō dehuà dá zhège yíwèn.

Бажано відповідати на це запитання, цитуючи мудреців.

不妨 bùfáng:

委员会不妨考虑就上述问题做出强制性规定。Wěiyuánhùi bùfáng kǎolù jiù shàngshù wèntí zuò chū qiángzhì xìng guīdìng.

Комісія не завадило б розглянути можливість запровадження обов'язкових положень щодо вищезазначених питань.

Проаналізувавши роль модальних прислівників у художній літературі, можемо кваліфікувати їх як такі прислівники, що виражають значення необхідності, достовірності, ймовірності та бажання.

2.4. Особливості функціонування модальних часток у китайській мові

У сучасній китайській мові, модальні частки є особливим класом у системі частин мови, що оформлює речення загалом і надає додаткового модального значення пропозиції. Проте, цей засіб вираження модальності потребує й подальшого детального дослідження.

Досліджуючи модальні частки в китайській мові Ван Ляо-І зазначав, що коли ми вимовляємо будь-яку фразу, ми завжди надаємо їй певного емоційного забарвлення. Зазвичай, у будь-які висловлювання ми вносимо так званий відтінок впевненості, підкреслювання, сумніву, імперативності, бажання тощо.

Варто підкреслити, що сучасна китайська мова є ізолюючою мовою, у якій вираження синтаксичних відношень відбувається переважно за допомогою фіксованого порядку слів і службових частин мови, а одним із засобів вираження модальних відносин являються модальні частки.

Низка дослідників дослідники протягом значного періоду часу мали різні точки зору з цього приводу. І відповіді їх досі лишаються неоднозначними.

Китайський мовознавець і граматики Джу Десі зробив розподіл модальних часток на три групи (朱, 1982, с. 207-214):

1) ті, що позначають часові відношення, до них дослідник відніс: 了 le, 呢 ne, 来着 lái zhe.

了 le:

是不是你把她给诱骗了! Shì bùshì nǐ bǎ tā gěi yòupiàn le!

Ти її заманив!

呢 ne:

看你挺大个, 怎么听不懂人话呢?

Ти ж уже дорослий чоловік, невже не розумієш людської мови?

来着 lái zhe:

你怎么认识的这个人来着? Nǐ zěnmē rènshí de zhège rén lái zhe?

Звідки ти знаєш цього чоловіка?

2) частки, що виражають відношення мовця, як: 啊 a, 欸 ei, 呕 ōu, 呢 ne.

啊 a:

林姑娘! 可不能乱说啊! Lín gūniáng! Kě bùnéng luàn shuō a!

Пані Лін! Не кажіть дурниць!

欸 ei:

他在为叛徒求情欸! Tā zài wèi pàntú qiúqíng ei!

Він заступається за зрадника!

呕 ōu:

你不知道他的脾气呕! Nǐ bù zhīdào tā de píqì ǒu!

Та ти ще не знаєш, який у нього характер!

呢 ne:

哎!你怎么说话呢! Āi! Nǐ zěnmē shuōhuà ne!

Агов! Як ти розмовляєш!

3) і ті, що виражають імперативну семантику 吧 ba.

吧 ba:

春姐,您就再通融通融吧!

Пані Чун, будьте поступливішою!

Досліджуючи категорію модальності загалом, Люй Шусян зазначає, що між модальними частками і категорією модальності не існує повної відповідності, тому що одна й та ж модальна частка може використовуватися для реалізації різних відтінків модальності, а один і той же відтінок модальності може реалізуватися за допомогою різних модальних часток. Під час дослідження модальних часток, він аналізував те, які саме відтінки та модальність можуть передавати частки 了 le, 呢 ne, 罢了 bale, 啊 a, 嘛 ma, 而已 éryǐ.

З-поміж усіх часток Люй Шусян приділяє особливу увагу частці 呢, яка має досить широкий спектр використання у мовленні. А пояснює він універсальність цієї модальної частки тим, що «немає жодного речення, яке ми не могли б оформити часткою 呢», саме це й доводить, що «китайці, під час живого мовлення, всюди використовують так звану «виразність» (Люй Шусян, 1965, с. 240)

呢 ne:

府上的人不可能, 那府外的人呢? Fǔ shàng de rén bù kěnéng, nà fǔ wài de rén ne?

А як же щодо тих людей, хто знаходиться ззовні?

啊,一个小矮子, 走路还一瘸一拐的,要真是医术高明, 怎么不 先给自己治治呢!

A, yīgè xiǎo ǎizi, zǒulù huán yī quē yī guǎi de, yào zhēnshi yīshù gāomíng, zěnmē bù xiān jǐ zìjǐ zhì zhì ne!

Ах, цей кульгавий чоловік, якщо ж він дійсно такий хороший лікар, то чому б йому спершу не вилікувати себе!

比我不知道有多舒服呢! Bǐ wǒ bù zhīdào yǒu duō shūfú ne!

А це зручніше, ніж я думав!

Так, Ван Ляо-І відносить до групи модальних часток такі як: 了 le, 呢 ne, 吧 ba, 了 bale, 吗 ma, 么 me, 吧 ba, 啊 a за допомогою яких частках у реченнях або висловлюваннях можна передати такі відтінки: пояснення, визначеність, підкреслення, питання, риторичне питання, умови, припущення, імперативність, наполягання, примусову згоду, обурення або впевненість (Ван, 1954, с. 99).

Модальна частка 了 le може виражати неминучість виконання якоїсь дії, а також підсилює модальність достовірності, оформлюючи дію, яка обов'язково відбудеться (на думку мовця).

Модальна частка 吧了 bāle може використовуватися у реченні для вираження наказу з елементами нетерпіння. Також речення, у яких використовується з такою модальна частка 吧了 bāle може перекладатися за допомогою словосполучення «і все».

Модальна частка 吗 ma переважно утворює питальну форму речення з підкресленням модальності можливості.

Модальна частка 么 me зазвичай використовується у висловлюванні для утворення риторичного питання.

Модальна частка 吧 ba може виражати відтінок ймовірності або припущення.

Наприклад:

吧了 bāle:

我通知你一声罢了! Wǒ tōngzhī nǐ yīshēng bàle!

吗 ma:

林姐姐,你觉得,这世上有可能不存在悲剧吗? Lín jiějiě, nǐ juéde, zhè shìshàng yǒu kěnéng bù cúnzài bēijù ma?

Пані Лін, як Ви вважаєте, чи можливо таке, щоб у цьому світі не існувало трагедій?

Я тебе просто попередив і все!

么 me:

他不是走了么? Tā bùshì zǒule me?

Хіба він не поїхав?

这是我哥哥么! Zhè shì wǒ gēgē me!

Так це ж мій старший брат!

吧 ba:

今天不会下雨吧. Jīntiān bù huì xià yǔ ba.

Сьогодні, ймовірно, дощу не буде.

Висновки до Розділу 2

Як і у різних мовах світу, у китайській мові існує певна невизначеність та неточність у дослідженні модальності, яку можна пояснити проблемою визначення частин мови. Враховуючи специфічний лад китайської граматичної системи, досить немала кількість праць китайських дослідників вказують на те, що існує деяка розбіжність думок у цій сфері.

Дослідженням категорії модальності китайської мови займалися такі китайські мовознавці: Лю Шижу, Лі Цзінь, Ван Ляо-І, Чжао Юньпін, Люй Шусян, Пен Лічжень та ін.

Більшість китайських дослідників вважають, що емоційно-оцінне забарвлення кожної фрази у китайській мові виражається саме за допомогою модальних дієслів, і виділяють із них модальні дієслова, що вказують на можливість, зобов'язання, повинність і бажання.

Інші дослідження показують, що прислівники також слугують маркером для позначення суб'єктивного ставлення мовця до дійсності. А функцією модальних прислівників у реченні полягає у вираженні значення впевненості, сумніву,

спонукання, бажання, роз'яснення тощо. Модальні прислівники також поділяються на декілька груп: ті, що виражають необхідність, ті, що вказують на позначення ситуацій достовірності та ймовірності та ті, в яких присутні елементи спонукання.

Серед різних засобів вираження модальності у китайській мові також виділяють модальні частки, за допомогою яких ми вносимо так звані відтінки впевненості, підкреслювання, сумніву, імперативності, бажання тощо.

Різні китайські дослідники роблять свій розподіл модальних часток на групи. Китайський мовознавець і граматики Джу Десі ділить частки на ті, що позначають часові відношення; ті, що виражають відношення мовця та ті, що виражають імперативну семантику.

Ван Ляо-І виділяє групу модальних часток, за допомогою яких можна передати пояснення, визначеність, підкреслення, питання, риторичне питання, умови, припущення, імперативність, наполягання, примусову згоду, обурення або впевненість.

А Люй Шусян зазначає, що між модальними частками і категорією модальності не існує повної відповідності, тому що одна й та ж модальна частка може використовуватися для реалізації різних відтінків модальності, а один і той же відтінок модальності може реалізуватися за допомогою різних модальних часток.

ВИСНОВКИ

Отже, ми виявили, що у різні періоди розвитку лінгвістичної науки, серед дослідників проблематика категорії модальності в різних мовах світу завжди була актуальною, саме тому ми бачимо наявність багатьох різних пояснень поняття модальності та підходів до її вивчення.

Термін «модальність» є не лише загально-лінгвістичним, він присутній ще й у таких галузях як філософія, логіка, літературознавство та мовознавство.

Саме у галузі лінгвістики модальність (від лат. *modalis* — «способовий») пояснюється, як функціонально-семантична категорія, що виражає відношення змісту висловлювання до дійсності, тобто це ставлення мовця (того, хто говорить) до змісту висловлювання.

Значний внесок у вивчення категорії модальності зробили такі вчені, як Ш. Баллі, Ф. Р. Палмер, В. З. Панфілов та ін. В україністиці великий внесок у розбудову теорії модальності зробили О. С. Мельничук, І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко, Л. О. Кадомцева, А. П. Грищенко, М. В. Мірченко та ін.

Серед китайських дослідників вивченням питання категорії модальності займалися: Лю Шижу, Лі Цзінь, Ван Ляо-І, Чжао Юньпін, Люй Шусян, Пен Лічжень та ін.

Через проблему визначення частин мови, як і в інших мовах світу, у китайській мові існує певна невизначеність та неточність у дослідженні модальності. Проте, різні дослідники виділяють модальні дієслова, модальні прислівники та модальні частки, як головні засоби вираження категорії модальності у китайській мові.

Провівши дослідження, можемо стверджувати, що всі засоби, за допомогою яких у китайській мові виражається категорія модальності у свою чергу поділяються на групи, які можуть висловлювати різні емоції та демонструвати ставлення мовця до тієї чи іншої дії.

Одним із таких засобів є модальні дієслова, які можна розділити по їх значенню на групи: ті, що виражають можливість, зобов'язання, повинність і бажання. До групи модальних дієслів можливості можемо віднести 能 néng – могли; 会 huì – вміти, та 可 kě

以 kěyǐ – могли, можна. До модальних дієслів зобов'язання можемо віднести слова: 得 děi – повинен, 应该 yīnggāi – слід, повинно бути, 该 gāi – потрібно. Модальне дієслово 要 yào – “повинен” можемо віднести до групи дієслів повинності, адже воно вказує на те, що суб'єкт потребує здійснення певної дії. А модальне дієслово 想 xiǎng – “хотіти” найчастіше вживається для вираження бажання.

Модальні прислівники також поділяються на декілька груп: ті, що виражають необхідність (必要 bìyào – необхідно, треба; 必须 bìxū – необхідно, треба; 必将 bǐjiāng – обов'язково; 无须 wúxū – обов'язково потрібно, необхідно); ті, що вказують на позначення ситуацій достовірності та ймовірності (当然 dāngrán – вочевидь, звичайно; 确实 quèshí – дійсно, точно; 明明 míngmíng – очевидно, звичайно; 无疑 wúyí – безсумнівно, безперечно; 肯定 kěndìng – точно, безсумнівно; 大概 dàgài – напевно, скоріше всього; 也许 yěxǔ – мабуть, напевно та ін.); та ті, в яких присутні елементи спонукання (最好 zuìhǎo – краще б, бажано; 不妨 bùfáng – не завадило б).

Модальні частки у китайській мові є особливим класом у системі частин мови, що оформлює речення загалом і надає додаткового модального значення пропозиції. Різні китайські дослідники роблять свій розподіл модальних часток на групи. Китайський мовознавець і граматики Джу Десі ділить частки на ті, що позначають часові відношення (了 le, 呢 ne, 来着 lái zhe); ті, що виражають відношення мовця, як: (啊 a, 欸 eī, 呕 ōu, 呢 ne); та ті, що виражають імперативну семантику (吧 ba).

Так, Ван Ляо-І виділяє групу модальних часток, за допомогою яких можна передати пояснення, визначеність, підкреслення, питання, риторичне питання, умови, припущення, імперативність, наполягання, примусову згоду, обурення або впевненість (了 le, 呢 ne, 吧了 ba le, 吗 ma, 么 me, 吧 ba).

Люй Шусян взагалі зазначає, що між модальними частками і категорією модальності не існує повної відповідності, тому що одна й та ж модальна частка може використовуватися для реалізації різних відтінків модальності, а один і той же відтінок модальності може реалізуватися за допомогою різних модальних часток.

Таким чином, проаналізувавши висновки дослідження, можемо сказати, що система модальних дієслів, модальних прислівників та модальних часток досить являється актуальною та потребує подальших детальних досліджень.

论文摘要

最近，在科学的所有分支中，在二十世纪的最后几十年里，对与人类认知周围世界和我们在其中的位置有关的语言的位置和功能进行了积极研究。因此，“模态”一词被用于各个知识领域：哲学、逻辑学、文学研究和语言学。

在说话过程中，在说出一句话之前，说话者首先形成他/她对陈述的意义的态度，或者借助各种语言手段给它染上情感色彩，以表达内容的不同程度的可取性、可能性或可靠性。正是对不同语言工具的使用，形成了话语的模式。

“模态”一词不仅是一个一般的语言学术语；它也存在于哲学、逻辑学、文学研究和语言学等领域。

正是在语言学领域，模态（来自拉丁文 *modalis*--“模式”）被解释为一种功能和语义范畴，表达了语句内容与现实的关系，即说话人（说话的人）对语句内容的态度。

由于识别语篇的问题，和其他语言一样，汉语中的语态研究存在一定的不确定性和不精确性。不过，不同的研究者都把情态动词、情态副词和情态粒子作为汉语中表达情态范畴的主要手段。

大多数中国研究者认为，汉语中每个短语的情感和评价色彩都是通过情态动词来表达的，他们将其中表示可能性、义务、责任和欲望的情态动词区分开来。

还有一些研究表明，副词也是表示说话人对现实的主观态度的标记。而情态副词在句子中的作用是表达信心、怀疑、诱导、欲望、澄清等意思。模态副词也分为几类：表达必要性的，表示确定性和可能性的情况的，以及含有诱导成分的。

在汉语中表达语态的各种手段中，还有语态粒子，它们可以用来添加所谓的自信、强调、怀疑、命令、欲望等语气。

迄今为止，由于语态的复杂性和多样性，语态问题仍然是语言学中最紧迫的问题之一。模态关系及其实现手段越来越吸引语言学家的注意，并成为形式和句法、语义和句法、交际和功能以及文本层面的研究对象。

在分析了研究的结论后，我们可以说，情态动词、情态副词和情态粒子的系统是相当有意义的，需要进一步详细研究。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ван Ляо-И. Основы китайской грамматики. Издательство иностранной, 1954. С. 153
2. Любимова Ю. С. Функціонально-семантичне поле модальності в сучасній китайській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2017. 20 с.
3. Люй Шусян. Очерк грамматики китайского языка. Слово и предложение. Издательство иностранной литературы, 1961. 262 с.
4. Касевич В.Б. Семантика. Синтаксис. Морфология. – М.: Наука, 1988. – 309с.;
5. Касевич В.Б., Храковский В.С. От пропозиции к семантике предложения // Типология конструкций с предикатными актантами. – Л.: Наука, 1985. – С. 9 – 14.
6. van der Auwera, Johan and Plungian, Vladimir. 1998. Modality's Semantic Map. *Linguistic Typology* 2. 79-124.
7. Лушникова, В. В. (2013). К вопросу о дефиниции модальности. Актуальные вопросы филологической науки XXI века (Н. М. Платоненко, Научный руководитель; с. 27–33).
8. Король О.В. Лексичні засоби вираження модальності у німецькій мові / О.В. Король // Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наук. пр. – Хмельницький : ХНУ, 2016. – Вип. 11. – С. 74-80.
9. Ралдугіна К.О. МОДАЛЬНІСТЬ ЯК ЛОГІКО-ФІЛОСОФСЬКА ТА ЛІНГВІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ. 2016. С.2.
10. Языкознание: большой энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – 2-е изд. – М., 2000. – 668 с.
11. Шинкарук В.Д. Категорії модусу і диктуму у структурі речення: Монографія / В.Д. Шинкарук – Чернівці: Рута, 2002. – 272 с.
12. Вус Н. Й. Модальність та її трактування у працях дослідників / Н. Й. Вус // Слов'янський збірник. – Одеса, 2006. – Вип. 12. – 128 с.
13. Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. — М., 1978. — С. 467-496, с. 452.

14. Чжао Юньпин. Сопоставительная грамматика русского и китайского языков, 2003. с. 122
15. Jespersen O. Philosophy of Grammar. George Allen & Unwin, 1958. P.15
16. Palmer F. R. Mood and modality. Cambridge [Cambridgeshire]: Cambridge University Press, 1986. 243 p.
17. Simpson P. Language, Ideology and Point of View. Taylor & Francis Group, 1993. 198 p.
18. 彭利贞. (2007). 现代汉语情态研究. 中国社会语言学出版社. с. 47
19. 朱德熙. (1982). 语法讲义. 商务印书 с. 207-214